

**СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЕКСПАНСІЇ
ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ БАНКІВ У КРАЇНАХ
З НОВОЮ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ**

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів впливу транснаціональних банків на конкурентне середовище фінансових ринків, що формуються. Розроблено систематизацію структурних змін у міжнародній банківській діяльності в умовах глобальної фінансової нестабільності, визначено основні тенденції глобалізації та транснаціоналізації банківської діяльності. Визначено можливі переваги, а також негативні наслідки процесів проникнення транснаціонального банківського капіталу для національної економіки.*

***Ключові слова:** транснаціональні банки, фінансова система, конкурентне середовище, механізм регулювання банківської діяльності, державна політика стимулювання прямих інвестицій, проникнення іноземного банківського капіталу, країни з ринками, що формуються.*

***Abstract.** The article investigates theoretical and practical aspects of the impact of transnational banks in the competitive environment in financial markets generated. Developed systematization of structural changes in international banking activity in the global financial instability, the main trends of globalization and transnationalization banking. Determined the potential benefits and negative effects of transnational processes penetration of banking capital for the national economy.*

¹ кандидат економічних наук, доцент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Keywords: *transnational banks, the financial system, the competitive environment, the mechanism of banking regulation, state policy to encourage direct investment, penetration of foreign bank capital, emerging market systems.*

Аннотация. *Статья посвящена исследованию теоретических и практических аспектов влияния транснациональных банков на конкурентную среду формирующихся финансовых рынков. Разработана систематизация структурных изменений в международной банковской деятельности в условиях глобальной финансовой нестабильности, определены основные тенденции глобализации и транснационализации банковской деятельности. Определены возможные преимущества, а также негативные последствия процессов проникновения транснационального банковского капитала для национальной экономики.*

Ключевые слова: *транснациональные банки, финансовая система, конкурентная среда, механизм регулирования банковской деятельности, государственная политика стимулирования прямых инвестиций, проникновение иностранного банковского капитала, страны с формирующимися рынками.*

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується глибокими трансформаційними перетвореннями у міжнародних фінансових відносинах, пов'язаними з наслідками останньої хвилі економічної глобалізації на межі ХХ-ХХІ-го ст., яка відзначалась поживленням руху капіталу між індустріальними країнами та країнами з ринками, що формуються. З одного боку значні за обсягами потоки капіталу асоціювалися з високими темпами зростання, з іншого – країни з ринками, що формуються, протягом того ж періоду зазнавали значних серйозних макроекономічних і соціальних витрат, відчували періодичні падіння темпів зростання унаслідок фінансових криз 1998-99 рр., 2001-2002 рр. та 2007-2008 рр. які мали як локальний, так і глобальний характер.

Формування механізмів фінансово-кредитного забезпечення міжнародного конкурентного потенціалу держав постає одним із ключових завдань у нових

ринкових економіках на сучасному етапі. Наріжним каменем зовнішньої політики країн з новою ринковою економікою стала стратегія повноцінної та послідовної взаємодії з міжнародними ринками капіталу в умовах обмеженості фінансових ресурсів, а розгортання кризових явищ у світовій економіці на початку ХХІ-го ст. актуалізувало наукову проблематику конкурентоспроможності національних економік, рівень якої в умовах глобальної фінансової нестабільності, як правило, знижується. Інтенсивність такого зниження залежить, з одного боку, від рівня розвитку економічного потенціалу, ступеню відкритості національно-господарської в системи, а з іншого боку, від ефективності державної валютно-фінансової політики здатної адекватно реагувати на зовнішні загрози та небезпеки, тим самим мінімізуючи негативний вплив міжнародного руху капіталу на господарський сектор.

У сучасній економічній теорії існують суперечливі погляди на вплив, який здійснює експансія транснаціонального банківського капіталу на господарське зростання приймаючих країн. Згідно з одними теоріями, приплив капіталу транснаціональних банківських груп полегшує процес розподілу ризиків і таким чином сприяє спеціалізації виробництва, розміщенню капіталу та економічному зростанню [17]. Більш того, в стандартній неокласичній моделі зростання поглиблення взаємодії кредитно-фінансової системи з транснаціональним банківським капіталом полегшує рух коштів до країн з дефіцитом капіталу. Також дана взаємодія може покращити функціонування внутрішніх фінансових систем шляхом посилення конкуренції та імпорту фінансових послуг, що в результаті позитивно впливає на зростання [3, с. 54].

А.Філіпенко, досліджуючи проблематику стійкості конкурентних позицій національної економіки, акцентує увагу на наявності в країні розвинутої інфраструктури фінансового ринку, капітальних чинників виробництва та новітніх нематеріальних ресурсів, які формують потенціал для досягнення стабільного економічного зростання в умовах постіндустріального господарського розвитку [4, с. 269].

У західній науковій школі також існують суперечливі погляди на вплив, який здійснює міжнародна фінансова взаємодія на господарське зростання, а саме, до якого ступеня економіка не обмежує здійснення транскордонних операцій. Зокрема, такі дослідники, як М.Обстфельд та Г.Едісон, обґрунтовують положення, що глибоке проникнення міжнародних банківських груп та фінансова лібералізація полегшує процес розподілу ризиків і таким чином сприяє спеціалізації виробництва, розміщенню капіталу та економічному зростанню. Більш того, в стандартній неокласичній моделі зростання міжнародна фінансова інтеграція полегшує рух коштів до країн з дефіцитом капіталу. Також, взаємодія з транснаціональним банківським капіталом може покращити функціонування внутрішніх фінансових систем шляхом посилення конкуренції та імпорту фінансових послуг, що в результаті позитивно впливає на зростання [10; 16].

З іншого боку, за умов існування викривлень міжнародна фінансова інтеграція фактично може уповільнювати процес зростання. Особливо загрозовою, на думку Б.Ейхенґріна, експансія транснаціонального капіталу є у країнах з фінансовими ринками, що формуються, зі слабкими інституціями, нестабільними грошово-кредитними системами та законодавчою базою, яка може фактично спричинити відплив капіталу з країн з дефіцитом до країн з надлишком капіталу, які мають кращі інституції. Б.Ейхенґрін обстоює твердження, що сприяти зростанню лише у країнах зі здоровою системою інституцій та ефективною економічною політикою. До того ж, існує ряд викривлень і похибок у системі, в результаті впливу яких лібералізація регулювання міжнародного руху капіталів буде перешкоджає розміщенню ресурсів та зростанню. Наприклад, за умов існування викривлень у сфері торгівлі лібералізація руху капіталу може спрямувати потоки капіталу до секторів, в яких країна не має порівняльних переваг [11].

Однак, основним теоретичним питанням залишається оптимізація фінансово-кредитного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності як чинника стимулювання темпів економічного розвитку. На думку Т. де Свана, М.Клейна, Г.Оліві саме загострення міжнародної конкуренції може збільшити

ефективність внутрішньої фінансової системи через впровадження міжнародних стандартів, а також внаслідок потенційної загрози "боротьби за якість" з боку іноземних посередників. Філії і відділення іноземних банків можуть збільшити абсолютні розміри національної банківської системи, зайняти ті ніші на ринку, на які раніше не звертали уваги, а також запровадити фінансові інновації, що безпосередньо розширює масштаби фінансових послуг. Такі переваги, як збільшення ефективності та розміру фінансового ринку, можуть підвищити обсяги наявних заощаджень як шляхом збільшення внутрішніх заощаджень, так і в результаті залучення капіталу. Зростання обсягів заощаджень, у свою чергу, може надати можливість посередникам використати ефект масштабу [15; 9].

Представники ліворадикальної наукової школи, зокрема Дж.Багваті, обґрунтовуючи парадигмальні основи економіки розвитку, відзначає нееквівалентність отриманих переваг високої міжнародної мобільності капіталу та конкурентних позицій країн-реципієнтів. Асиметрична інформація, стадна поведінка, фінансові бульбашки та інші проблеми є лише одними з причин аномалій на міжнародних фінансових ринках. Відкриття кордонів для руху капіталу лише збільшує ризики втрати міжнародної конкурентоспроможності для приймаючих країн, а переваги мобільності капіталу не настільки великими для того, щоб виправдати свої потенційні загрози [6].

Однією з домінуючих тез у дослідженнях взаємодії транснаціонального банківського капіталу та конкурентного потенціалу приймаючих країн є положення про різну порівняльну ефективність міжнародних банківських груп на ринках розвинутих країн і країн, з ринками меншого ступеня економічної зрілості. Дану тезу активно підтримують С.Кліссенс, А.Деміржюк-Кант та Х.Нізінга, наголошуючи у своїх дослідженнях на тому, на ринках країн менш розвинутих країн іноземні банки більш ефективні, ніж місцеві, через високий рівень стабільності материнського банку, доступу до зовнішніх джерел фондування, більшої схильності до інновацій і високої якості банківського нагляду в країні походження. Однак, на ринках розвинутих держав місцеві банки ефективніше

іноземних, оскільки останні несуть значні витрати, які пов'язані моніторингом бізнесу за рубежом, збором і інтерпретації інформації про місцевий ринок [7].

Крім того на думку ряду фахівців, зокрема Ф.Кардіма де Карвалью, Е.Крафта, Т.Калача, транснаціональні банки, як правило, не домінують у просуванні нових продуктів на ринку приймаючих країн. Так, у більшості країн ЦСЄ, піонерами на ринку кредитування малого бізнесу були міжнародні фінансові організації, у споживчому кредитуванні і кредитних картах — місцеві банки. У Латинській Америці, зокрема в Бразилії, велика кількість технічних нововведень у банківській сфері (широка автоматизація, послуги в режимі он-лайн і ін.) спочатку запроваджувалися національними, а не іноземними банками [19].

Сучасний період розвитку філіальних мереж інтернаціоналізації бізнесу корпорацій, що розпочався на початку ХХІ-го ст. характеризується появою принципово нових моделей управління міжнародних кампаній і банківських груп, що переміщують свої дочірні структури і їх підрозділи в різні країни відповідно до логіки максимізації ефективності. Технічна можливість таких переміщень виникла у результаті революційних змін у сфері транспорту й інформаційно-комунікаційних технологій. Розвиток світової транспортної інфраструктури призвів до різкого зменшення вартості пересування кваліфікованої робочої сили, істотно знизивши для ТНК необхідність наявності виробничі бази у відносно ізольованих окремих країн і регіонів. Науково-технічна революція у сфері інформаційно-комунікаційних технологій багаторазово скоротила витрати на збір і передачу інформації, полегшивши здійснення контролю і дозволивши значно у більшій мірі ніж у ХХ-му ст. централізувати управлінські, контрольні і фінансові функції в країнах базування транснаціональних банків.

Західноєвропейські дослідники акцентують увагу на протилежних аспектах, що оформилися в концепцію так званого «філіального капіталізму», у якій розглядається міграція за межі країн прийняття стратегічних рішень самих центрів прийняття рішень. Зокрема, шотландські автори Дж.Таггарт і Н.Худ у свої дослідженнях відзначають, що в умовах глобалізації стратегічні рішення

приймаються у центрах, що самі географічно ізольовані від наслідків їхньої реалізації [18].

Крім того, Дж.Таггарт і Н.Худ відзначають ряд негативних наслідків, що виникають в умовах розгортання тенденцій «філіального капіталізму», а саме: 1) зменшення обсягу й інтенсивності економічних зв'язків філій з місцевими постачальниками продуктів і послуг унаслідок переваг внутрішньокорпоративних угод, тобто постачань із країни походження транснаціональних кампаній або з інших її філій; 2) міграція управлінських функцій за рубіж і, як наслідок, спрощення виконуваних філією операцій, втрата кваліфікованих кадрів – носіїв знань і навичок, що перестають використовуватися у виробничому процесі в даній країні; 3) скорочення або повна зупинка досліджень і розробок, проведених у філії, їх зосередження в закордонному центрі, що знижує науково-дослідний потенціал країни.

Прагнення транснаціональних кампаній і міжнародних банківських груп до зниження витрат зовнішньої експансії призводить до поглиблення спеціалізації, при якій результатом господарської діяльності національних підприємств, перетворених у виробничу ланку ТНК, все частіше стає набір часткових чи проміжних продуктів, виконання окремих операцій, що є проміжними ланками надання цілісних послуг. Як наслідок, виникає загроза втрати країною складних виробничих знань і навичок, що призводить до скорочення потенціалу її самопідтримуючого господарського розвитку [5, с. 245].

Таким чином, світовий досвід взаємодії з розвитку місцевих фінансових ринків та експансії транснаціонального банківського капіталу вказує на те, що роль філій і дочірніх компаній у національній економіці дуже різниться в залежності від виконуваних цими підрозділами функцій. Незважаючи на те що набір цих функцій багато в чому залежить від об'єктивних факторів (розміру країни, ємності місцевого ринку, національних особливостей, внутрішньої структури міжнародної банківської групи і т.д.), напрями трансформації філій і дочірніх установ на місцевому ринку, і їх роль у ланцюгу створення вартості стають керованими у результаті застосування комплексу інституційно-

економічних заходів. Формування на місцевих ринках регіональних або дивізіональних центрів транснаціональних банків, одержання ними світового або регіонального мандата являє собою кумулятивний процес: ефективне виконання даних функції призводить до зростання інвестицій у цю філію і до збільшення управлінських функцій [12]. Відповідно, збільшення потенціалу взаємодії з транснаціональним банківським капіталом призводить до росту зовнішнього інвестування, зростання людського потенціалу, що виступає дієвим механізмом трансмісії внутрішніх та зовнішніх чинників конкурентоспроможності фінансових ринків, що формуються, в умовах транснаціоналізації банківської діяльності, а також проведення державою відповідної цілеспрямованої політики.

Однак, крім позитивних і негативних ефектів господарської взаємодії з міжнародним банківським капіталом сучасні дослідники виділяють і ряд суперечливих каналів впливу взаємодії на конкурентний потенціал нових ринкових економік. Зокрема, українські дослідники В.А.Вергун, А.І.Кредісов та О.І.Ступницький наголошують на бездоказовості сприяння міжнародних фінансових груп вузькій спеціалізації виробництва як чинника збільшення продуктивності і зростання. Без наявності механізму управління ризиками структура високо спеціалізованого виробництва буде характеризуватися мінливістю обсягів виробництва і таким чином непостійним характером споживання. Перспектива можливого збільшення мінливості може перешкоджати країнам здійснювати спеціалізацію, яка сприяє зростанню; більша мінливість також, як правило, передбачає зменшення сукупного обсягу заощаджень і зниження обсягів інвестицій [1, с. 105].

Сучасні дослідження не виокремлюють стійкої галузевої спеціалізації транснаціональних банків на фінансуванні окремих галузей промисловості або окремих сфер зовнішньоекономічної діяльності приймаючих країн. У розвинутих економіках, іноземні банки змушені компенсувати витрати експансії на зовнішні ринки найчастіше за допомогою специфічних знань і відносин із країною походження. Відповідно їхніми клієнтами спочатку виявляються компанії, що торгують з цією країною певним чином пов'язані з нею. У країнах з ринками, що

формуються, транснаціональні банки, з одного боку, мають переваги по вартості зовнішнього фондування, що покриває витрати експансії, і тому можуть вибирати клієнтів; з іншого боку, вони зіштовхуються з певними труднощами при оцінці кредитоспроможності місцевих компаній. У результаті, входячи на новий для себе ринок, іноземні банки в першу чергу орієнтуються на роботу з підприємствами, чий ризик для них легше за все оцінити, тобто з експортоорієнтованими компаніями або підприємствами з іноземними інвестиціями. У залежності від структури національного експорту це означає схильність до роботи з сировинним сектором (Казахстан), підприємствами машинобудівної галузі (країни ЦСЄ), текстильною промисловістю (Туреччина), трудомісткими переробними галузями (Китай) і т.д. [8; 13].

Незважаючи на певні обвинувачення іноземних банків у кредитній блокаді, у науковій літературі не зафіксовано випадків цілеспрямованої кредитної блокади платоспроможних місцевих виробників іноземними банками, наприклад, з метою їх усунення з ринку і розчищення ринку для іноземного конкурента. Однак очевидно, що існують галузі, у тому числі експортні, котрі не можуть розраховувати на адекватне фінансування з боку іноземного капіталу. Найбільш яскравим прикладом у даному сенсі є військово-промисловий комплекс, а також атомна промисловість і деякі інші специфічні галузі економіки.

Основною проблемою нових ринкових економік є невідповідність діяльності іноземних кредитно-інвестиційних інститутів потребам модернізації національного господарства, розвитку експорту наукоємної продукції з високим вмістом доданої вартості, що призводить до таких загроз економічній безпеці держав, як закріплення сировинної спеціалізації на світовому ринку, а також занепаду галузей, які забезпечують виробництво кінцевої продукції.

Хоча в теорії не існує суттєвих доказів існування стійкого зв'язку між фінансовою інтеграцією та економічним зростанням, можна стверджувати, що країни, з ринками, що формуються, мають чи не єдиний вибір посилювати свої фінансові зв'язки, щоб у кінцевому рахунку покращувати потенціал зростання у довгостроковій перспективі. Проблема полягає у тому, яким чином управляти

короткостроковими ризиками, що пов'язані з фінансовою глобалізацією, яка без створення належних передумов може призвести до виникнення лише декількох переваг зростання та більшої мінливості виробництва і споживання у короткостроковій перспективі.

Метою стратегії нейтралізації екзогенних ризиків пов'язаних з поглибленням валютно-фінансової взаємодії з міжнародними ринками капіталу як чинника конкурентоспроможності національної економіки, повинні розглядатися запобіжні заходи щодо потенціальної дестабілізації фінансової системи та негативних шоків, пов'язаних з відкриттям фінансового ринків. Особливого значення у сфері забезпечення конкурентоспроможності фінансових ринків, що формуються, в умовах транснаціоналізації банківської діяльності та виведення фінансової системи на траєкторію самопідтримуючого розвитку відіграє методологія та ідентифікація ризиків проникнення транснаціональних банків на національні ринки, позитивних та негативних наслідків їх діяльності, а також створення дієвих інституційно-господарських механізмів забезпечення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки.

В індустріально розвинутих країнах світу використовується широкий інструментарій підтримки місцевого виробника орієнтованого на експорт та запровадження інновацій, що формують дієвий трансмісійний механізм фінансово-кредитного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності національних економік в умовах глобалізації. Функціонує розгалужена система спеціальних установ різних форм власності, завданням яких є фінансове сприяння експорту, стимулювання кредитування робіт з освоєння наукоємної продукції, а також встановлення ефективної господарської взаємодії інститутів різних рівнів (міжнародних, національних і транснаціональних) з метою надання гарантійних зобов'язань щодо залучення кредитних ресурсів, так і гарантійних зобов'язань та страхування експортних кредитів від комерційних і політичних ризиків.

Для забезпечення захисту національних інтересів в умовах посилення глобальної конкуренції необхідне інтеграційне трансформування національної фінансово-кредитної системи, спрямоване на створення в нашій державі розга-

луженої системи спеціалізованих фінансових інститутів (експортних кредитних агентств, агентств гарантійного забезпечення), відповідного інфраструктурного забезпечення для ефективного функціонування всіх секторів фінансового ринку та формування сучасної регуляторної системи.

Вихідною позицією трансформування організаційних структур фінансово-кредитного забезпечення країн з новою ринковою економікою з міжнародним банківським капіталом як чинника конкурентоспроможності національної економіки, мінімізація видатків інвесторів та інших учасників ринку, пов'язаних з практикою та нормами фінансового регулювання, що впливає на рентабельність окремих угод і оцінку інвестиційного клімату. Підвищення стійкості та функціональності фінансових інститутів, розвиток фінансової інфраструктури створюють підґрунтя для посилення конкурентних позицій національної економік в умовах взаємодії з транснаціональним банківським капіталом (рис. 1).

Економіки, які інтегровані у світове фінансове середовище, залучають непропорційно велику частку прямих іноземних інвестицій, що потенційно може викликати приплив технологій і бути каналом передачі управлінських знань. Збільшення частки іноземного капіталу у комерційних банках спричиняє прямі макрофінансові позитивні ефекти, зокрема, полегшує доступ на міжнародні фінансові ринки, допомагає удосконаленню структури управління і нагляду за внутрішньою банківською діяльністю, стимулює запровадження великої кількості нових фінансових інструментів та банківських технологій, а також у результаті залучення іноземних банків посилюється конкуренція, котра у свою чергу може покращити як якість внутрішніх фінансових послуг та ефективність розміщення ресурсів, так і загальні конкурентні позиції національної економіки у світі.

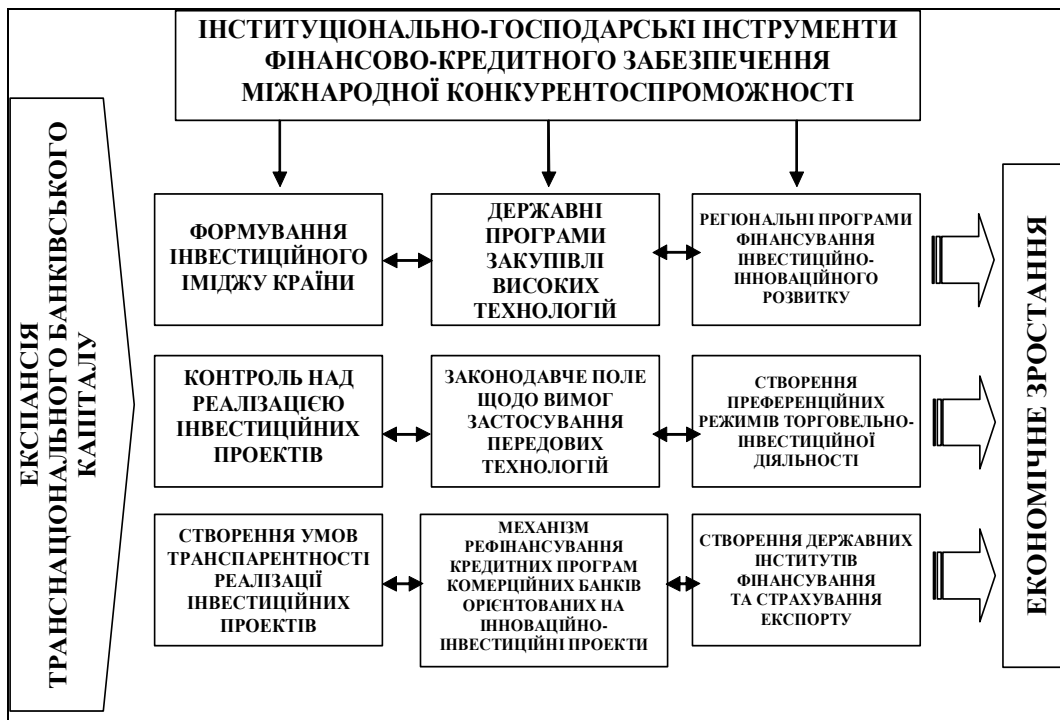

Рис. 1. Механізми забезпечення міжнародної конкурентоспроможності національної економіки в умовах взаємодії з транснаціональним банківським капіталом

Джерело: [2, с. 56].

Категорія трансмісійного механізму вперше з'являється у кейнсіанському аналізі монетарної політики. Трансмісійним механізмом кредитно-фінансової політики Дж. Кейнс назвав систему змінних, через яку пропозиція грошей впливає на економічну активність [14]. Категорія ж трансмісійного механізму фінансово-кредитного забезпечення міжнародної конкурентоспроможності застосовується до цілого процесу, через який державна макрофінансова політика впливає на макроекономічні змінні, такі як економічна активність та ціноутворення. Зважаючи на відчутно зростаючу важливість монетарної політики у сприятливому зростанню та стабільності економіки, саме завдяки кредитно-фінансовому забезпеченню країни можуть збільшити переваги і уникнути недоліків глобалізації.

Отже, враховуючи загрози сучасної глобалізації, можна позиціонувати чинники конкурентоспроможності фінансових ринків, що формуються, в системі взаємодії з транснаціональним банківським капіталом. По-перше, вони мають різноманітну природу походження та можуть передаватись по різних каналах трансмісії. Так, потенційні загрози проникнення транснаціональних банків можуть

походити, як у результаті глобальних факторів, до яких відноситься циклічні зміни та світові відсоткові ставки, так і факторів, специфічних для окремої країни, таких як макроекономічна політика, рівень розвитку фінансової системи тощо. По-друге, загрози фінансової глобалізації можуть переливатись до національних систем шляхом різних каналів трансмісії зовнішніх шоків. До таких каналів можна віднести торгівлі, фінансові зв'язки, які підсилюються в умовах недосконалостей міжнародного фінансового ринку, а саме "інфляційного інфікування", не передбачуваної поведінки інвесторів (особливо під час глобальної фінансової нестабільності), спекулятивних атак, "фінансових бульбашок" тощо. По-третє, в умовах глобалізації відбувається глибока диференціація філій і дочірніх установ міжнародних банківських груп, унаслідок чого виникають загрози втрати конкурентоспроможності національних фінансових ринків приймаючих країн (рис. 2.).

З урахуванням сучасних викликів глобалізації особливого значення набуває проведення ефективної державної політики для попередження та врегулювання ризиків взаємодії фінансових ринків, що формуються, з транснаціональним капіталом. Серед традиційних механізмів державного регулювання та попередження негативного впливу світового фінансового середовища виділяють, зокрема, заходи пруденційного нагляду, а також політику з підтримки фінансової стабільності.

Політика з підтримки фінансової стабільності визначається моніторингом та оцінкою основних показників фінансової стабільності, таких як макроекономічні умови, фінансові ринки, інститути та інфраструктура, з метою своєчасної ідентифікації потенційних ризиків; оцінкою стану фінансової стабільності на основі такого моніторингу; прийняттям превентивних заходів, та прийняттям заходів по ефективному вирішенню кризових ситуацій. В той же час, серед основних інструментів по врегулюванню кризових явищ. які можуть використовувати держави виділяють механізми залучення допомоги приватного сектору, підтримки необхідного рівня ліквідності через застосування схем кредитором останньої інстанції, державного втручання у діяльність фінансових

інституцій шляхом страхування депозитів фізичних осіб та рекапіталізації активів постраждалих фінансових інститутів.

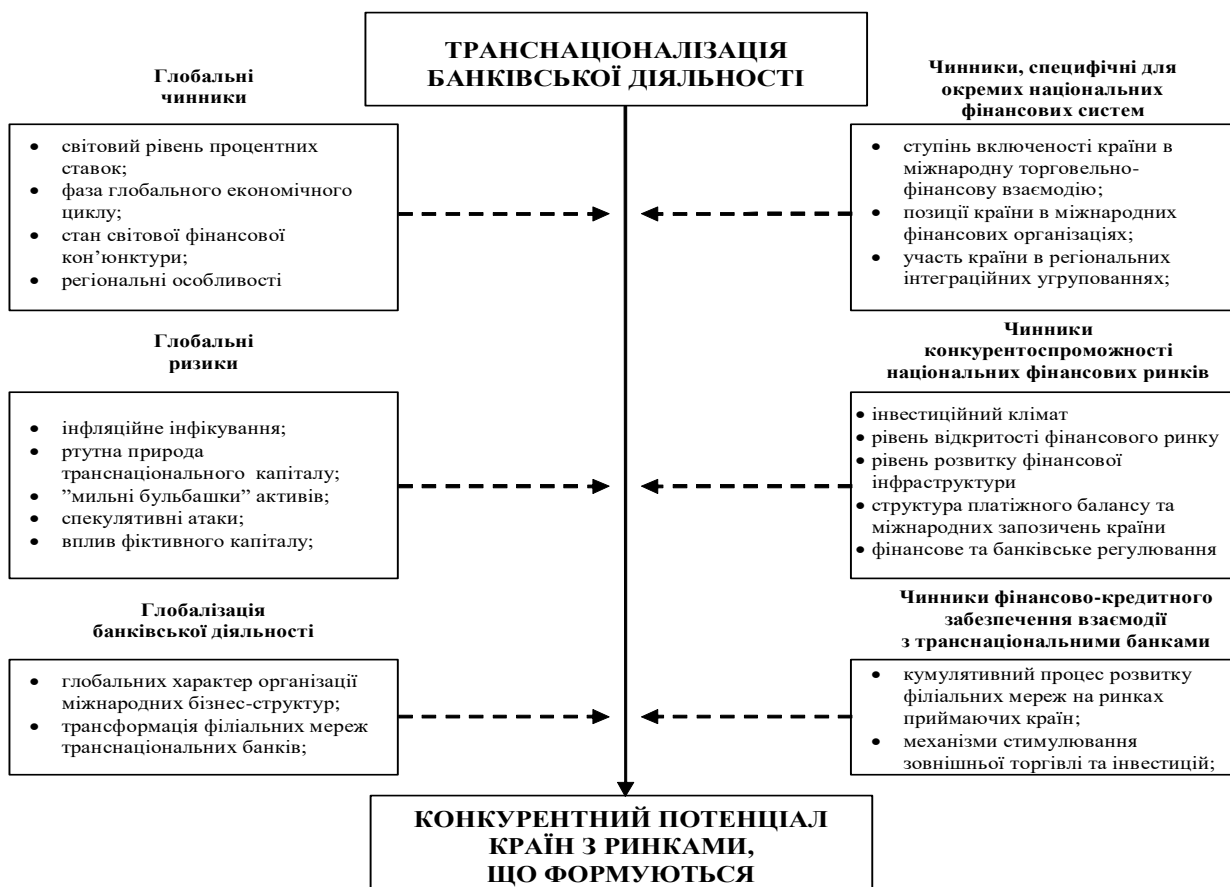

Рис. 2. Трансмсія внутрішніх та зовнішніх чинників конкурентоспроможності фінансових ринків нових ринкових економік умовах транснаціоналізації банківської діяльності.

Ефективна система взаємодії з транснаціональним банківським капіталом має включати достатньо широкий набір організаційно-правових інструментів та господарських важелів, оскільки негативним явищам експансії транснаціональних банків звичайно передують різноманітні економічні, а іноді й політичні проблеми. Національний механізм протидії негативним явищам експансії транснаціональних банків має виявляти ситуації, за яких фактичні або прогнозовані ризиків виходять за межі граничних значень, розробляти заходи з виходу країни із зони небезпеки, проводити експертизу прийнятих нормативно-правових актів, державних рішень з фінансово-господарських питань, виходячи з національних інтересів.

Список використаних джерел

1. Вергун В.А., Кредісов А.І., Ступницький О.І. Міжнародний бізнес: підручник /2-ге вид. доп. і перероб. / В.А.Вергун, А.І.Кредісов, О.І.Ступницький – К.: ВПЦ "Київський університет", 2009. – 623 с.
2. Дмітрієв В.С. Теоретичні засади забезпечення конкурентоспроможності країн, що розвиваються, під впливом транснаціонального банківського капіталу / В.С.Дмітрієв // Ученые записки. – Сімферополь: Таврич. нац. ун-т им. В.И.Вернадского. – Т. 23(62). №1. – 2010. – С. 49 – 58.
3. Міщенко С. Особливості підходів до визначення ролі фінансового сектору в умовах інтернаціоналізації економіки / С.Міщенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2007. – Вип. 92. – С. 53 – 54
4. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: політика: підручник / А. С. Філіпенко. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. – 431 с.
5. Яковлев А.А. Агенты модернизации / А.А.Яковлев – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 476 с.
6. Bhagwati J. The capital myth: the difference between trade in widgets and trade in dollars / J.Bhagwati // Foreign Affairs. – 1998. – X277. – P. 1 – 12.
7. Claessens S., Demirguc-Kunt A., Huizinga H. How Does Foreign Entry Affect the Domestic Banking Market? / S.Claessens, A.Demirguc-Kunt, H.Huizinga // World Bank Discussion Paper. Washington, DC. – The World Bank, 1998.
8. Clarke G., Cull R., Martinez Peria M.S. Foreign Bank Participation and Access to Credit Across Firms in Developing Countries / G.Clarke, R.Cull, M.S.Martinez Peria // Journal of Comparative Economics, 2006. – Vol 34. – No. 4. – P. 774 – 795.
9. de Swaan T. International capital flows: discussion / in J. Sneddon Little and G. Olivei, eds. // Rethinking the international monetary system. Federal Reserve Bank of Boston. - Conference Series – 1999. – X943. – P. 163-169.
10. Edison H., Levine R., Rici L., Slok T. International financial integration and economic growth / H.Edison, R.Levine, L.Rici, T.Slok // NBER Working Paper. – 2002. – Xs 9164. – 38 p.
11. Eichengreen B. The EMS Crises in Retrospect / Barry Eichengreen // Working Paper National Bureau of Economic Research. Cambridge, MA. – 2000. - №8035. – December. – 63 p.
12. Frost T., Birkinshaw J., Ensign P. Centers of Excellence in Multinational Corporations / T.Frost, J.Birkinshaw, P.Ensign // Strategic Management Journal, 2002. – Vol. 23. – No. 11. – P. 997 – 1018.
13. Giannetti M., Ongena S. Financial Integration and Entrepreneurial Activity / M.Giannetti, S.Ongena // Evidence from Foreign Bank Entry in Emerging Markets : ECB Working Paper. No. 498. – F.-a.-M.: European Central Bank, 2005.
14. Keynes J. The process of capital formation / J. Keynes // The Economic Journal. – 1939. – № 49. – P. 569–574.
15. Klein M., Olivei G. Capital account liberalization, financial depth and economic growth / M.Klein, G.Olivei // NBER Working Paper. – 1999. – N7384. – 30 p.

16. Obstfeld M. The global capital market: benefactor or menace? / M.Obstfeld // Journal of economic perspectives. – 1998. – Vol. 12. – P. 9 – 30.
17. Ruffini P.-B., Kim J.-K. Corporate strategies in the age of regional integration / P.-B.Ruffini, J.-K.Kim – Edward Elgar Publishing, 2007. – 315 pp.
18. Taggart J., Hood N. Determinants of Autonomy in Multinational Corporation Subsidiaries / J.Taggart, N.Hood // European Management Journal, 1999. – Vol. 17. – No. 2. – P. 226 – 236.
19. The World Bank, Data, Financial Sector, Percentage of foreign banks among total bank assets - [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.banksdaily.com/topbanks/World/market-cap-2014.html>.